

Civilná ochrana

Ohrozenie územia obce Ružindol

Informácie pre verejnosť vyplývajúce z § 15 zákona NR SR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov

Pre obec Ružindol (ďalej len „Obec“) bol Okresným úradom Trnava, Odborom krízového riadenia spracovaný Výpis analýzy územia z hľadiska možných mimoriadnych udalostí.

Územie obce môže byť potenciálne ohrozované z nasledujúcich zdrojov ohrozenia:

- Jadrové zariadenie V-2, Jaslovské Bohunice, prevádzkovateľ SE, a.s.
- Preprava nebezpečných látok a ich únik pri mimoriadnej udalosti.

Jadrové zariadenie V-2

Obec sa nachádza v oblasti ohrozenia jadrovým zariadením, ktoré prevádzkujú Slovenské elektrárne a.s., člen skupiny ENEL, Bratislava.

Obec by bola v prípade vzniku havárie na tomto zariadení ohrozená možným spádom rádioaktívnych látok. Obec sa nachádza v pásme vymedzenom od 5 do 21 km, pričom JZ V-2 je vo vzdialenosti 19,6 km od katastra obce.

Havária jadrového zariadenia má 3 fázy. Na úrovni obce sa spracovávajú opatrenia k ochrane obyvateľstva bez rozdelenia do jednotlivých fáz, nakoľko nemá možnosť vyhodnotenia priebehu jednotlivých fáz a ochranné opatrenia plánuje v predpísanom rozsahu na základe „Usmernenia k protiradiačným opatreniam a určenie rozsahu dokumentácie plánu ochrany pre prípad nehody alebo havárie jadrového zariadenia“, vydaného Okresným úradom Trnava, odborom krízového riadenia.

Za haváriu na JZ považujeme stav, keď sa z JZ dostanú do životného prostredia rádioaktívne látky v množstvách a aktivite, ktoré vyžadujú opatrenia na ochranu obyvateľstva. Časť týchto látok sa usadí na budovách, na zemi, prípadne rastlinách a viaže sa s nimi. V odbornom jazyku sa označuje tento proces ako radiačná kontaminácia. Rádioaktívne látky sa môžu dostať do organizmu ľudí vdychovaním, požitím kontaminovanej potravy alebo vody a preniknutím cez kožu. Účinky ionizačného žiarenia na organizmus môžu byť fyzikálne, fyzikálno-chemické, chemické, biologické. Najnebezpečnejšia je prenikavá radiácia, v dôsledku ktorej je oslabený imunitný systém organizmu a hrozí veľký výskyt epidémií a nález. Akútna choroba z ožiarenia zahŕňa výskyt rakoviny kože, leukémiu a pod.

Varovanie obyvateľstva a vyrozumieanie osôb je súhrn technických a organizačných opatrení na bezprostredné a včasné informovanie obyvateľstva, štátnych a súkromných organizácií o mimoriadnej udalosti spojenej s únikom alebo s hrozbou úniku rádioaktívnych látok do životného prostredia.

System varovania obyvateľstva je založený na princípe:

- varovania elektrickými poplachovými sirénami,
- vyhlásením slovnej informácie,
- hromadnými oznamovacími prostriedkami (rozhlas, televízia),

Úlohy pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva:

1. Varovanie obyvateľstva a vyznamenie osôb, organizácia informačného toku

2. Monitorovanie a dozimetrické zabezpečenie

Obec nezabezpečuje monitorovanie ani dozimetrické zabezpečenie, z dôvodu že na daný účel nevlastní žiadne materiálne vybavenie.

3. Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Obec zodpovedá len za reguláciu pohybu obyvateľstva len na území obce, ktoré zabezpečuje vlastnými silami a prostriedkami v spolupráci s jednotkami polície a OS SR.

4. Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

V rámci obce je prvá predlekárska pomoc poskytovaná svojpomocne, nakoľko obec nemá žiadne odborné zdravotné jednotky. Neodkladná zdravotná starostlivosť by bola zabezpečovaná prostredníctvom zdravotníckych zariadení na základe určenia krízového štábu prípadne nadriadených zložiek, keďže obec sa nachádza v oblasti ohrozenia a poskytovanie komplexnej zdravotnej starostlivosti sa plánuje mimo oblasť ohrozenia.

5. Evakuácia

Obec zodpovedá za evakuáciu obyvateľstva obce a zamestnancov právnických a fyzických osôb v rámci obce. Na tento účel má spracovaný „Plán evakuácie obyvateľstva“ v ktorom je plánovaná evakuácia obyvateľstva v prípade vzniku havárie alebo nehody JZ v Jaslovských Bohuniciach **cez kontrolne stanovište Senica**

po trase Borová – Dlhá – Horné Orešany - Senica

6. Hygienická očista

Z dôvodu že obec sa nachádza v oblasti ohrozenia a nemá vhodné materiálne vybavenie neplánuje sa vykonanie hygienickej očisty v rámci obce, nakoľko by to nemalo žiadaný efekt. Hygienická očista by bola vykonávaná až v príslušnom KS.

Najjednoduchšou a najúčinnjšou metódou dekontaminácie je osprchovať sa vlažnou až studenou vodou (neroztáhuje póry kože).

Postup:

1. Pred sprchovaním si vypláchnuť ústa a oči, vlhkou vatou vyčistiť nos a uši. Použitú vatú vložiť do igelitového vrecúška, ktoré sa potom uloží do igelitového vreca pripraveného na zber kontaminovaných vecí.
2. Najprv sa umyje hlava v predklone tak, aby voda nestekala po tele.
3. Potom sa osprchuje celé telo. Postupuje sa od hlavy k nohám. Sprchovanie sa opakuje dva až tri razy. Je dôležité sprchovať sa pomaly a dôkladne. Pri sprchovaní sa priebežne oplachujú steny v kúpeľni a po osprchovaní aj podlaha. Kúpeľ vo vani sa neodporúča.

Na očistu tela i vlasov možno použiť bežné saponáty, mydlá, šampóny, peny a podobne. Nie je potrebné používať intenzívne špeciálne prostriedky. O ich potrebe rozhodne lekár pri potrebe hospitalizácie. Po osprchovaní neodporúčame používať dezodoračné spreje, vodu po holení, kolínsku vodu a podobne. Tieto prostriedky môžu spôsobiť prenikanie rádioaktívnych látok do tela.

7. Príprava a informovanie obyvateľstva

Cieľom prípravy je umožniť čo najväčšiemu počtu občanov získať nevyhnutné vedomosti, návyky a zručnosť k sebaochrane a pomoci iným v núdzi.

Informácia obsahuje údaje s uvedením stručného, zrozumiteľného a pravdivého opisu NEHODY alebo HAVÁRIE, dátumu a času jej vzniku, jej územnej a technickej lokalizácie, príčin jej vzniku, jej dôsledkov pre verejnosť a prijatých predbežných opatreniach. Využívajú sa informačné letáčky, elektronická pošta, webová stránka obce, systém manuálneho telefonického odovzdania prostredníctvom verejnej telefónnej siete RTVS.

8. Zabezpečenie činnosti v objekte, v ktorom nemožno skončiť pracovnú činnosť

V obci sa nenachádza objekt v ktorom nemožno skončiť pracovnú činnosť.

9. Jódová profylaxia

V ľudskom organizme sa nachádza od 20 do 50 mg jódu, denná spotreba je 0,15 ž 0,2 mg jódu, pričom vychytávanie jódu štítnou žľazou je 80-násobne vyššie proti iným orgánom. Z celkového množstva 50 mg jódu v tele sa v štítnej žľaze nachádza 10 - 15 mg (t.j. 20 - 30 %). Jód je potrebný pre produkciu hormónov štítnej žľazy.

Pri jadrovej havárii, keď dôjde k porušeniu palivových článkov v reaktore, okrem množstva iných rádionuklidov uvoľňuje sa z nich rádioaktívny jód. Pri jeho prijíme do organizmu sa vychytáva v štítnej žľaze. Vysokým dávkam v štítnej žľaze z koncentrovaného rádioaktívneho jódu sa dá predísť tým, že sa štítna žľaza nasýti nerádioaktívnym jódom. Tým sa zabráni vychytávaniu rádioaktívneho jódu v štítnej žľaze, ktorý sa do tela dostáva z kontaminovaného vzduchu, vody, mlieka a inej potravy.

Jodid draselný je v prípade jadrovej havárie potrebné podať čo najskôr, najlepšie pred jeho prijímom do organizmu, t.j. v praxi do 1 hodiny od úniku rádioaktívneho jódu. Štítna žľaza sa v tom prípade nasýti nerádioaktívnym jódom a ďalší (aj nerádioaktívny) jód už neprijme.

Jódová profylaxia sa v prípade radiačnej havárie vykonáva u všetkých osôb vrátane ťarchavých a dojčiacich žien.

Výnimku tvoria osoby precitlivené na jódové preparáty alebo tie, ktoré sa liečili alebo liečia na poruchy funkcie štítnej žľazy. Pri nejasnostiach je potrebné poradiť sa s obvodným, alebo ošetrovúcim lekárom. V prípade alergickej reakcie je potrebné vyhľadať lekára.

Jódové tabletky sú určené výhradne pre použitie v prípade havárie jadrovej elektrárne. Ich podanie sa viaže len na informáciu o mohutnom úniku rádioaktívneho jódu. Užijú sa na výzvu, ktorú vydajú príslušné orgány na úseku civilnej ochrany prostredníctvom médií.

Užitie vyšších dávok jodidu draselného, ako je predpísané v príbalovej informácii k tabletkám nezvyšuje ochranný efekt. Užitie tabliet počas normálnej prevádzky jadrových elektrární nemá žiadny ochranný efekt.

Jódová profylaxia a jej opakovanie sa spresňuje, odvoláva poprípade na ďalšom území zavádza podľa výsledkov monitorovania a na základe rozhodnutia príslušných orgánov. Ak to radiačná situácia bude vyžadovať, obyvateľom sa oznámi, aby po 24 alebo 48 hodinách užili ešte polovičnú dávku jodidu draselného. Jeho užitie nie je univerzálnym opatrením proti účinkom rádioaktívneho žiarenia.

Občanom s trvalým pobytom v obci, ktorí si jódové profylaktiká nevyzdvihli na obecnom úrade a osobám bez trvalého pobytu v obci, ktoré sa počas vzniku mimoriadnej udalosti na JZ nachádzajú na území obce (externí pracovníci firiem, občania na návšteve a pod.) budú tieto vydané na požiadanie na obecnom úrade.

Informácie z príbalového letáku - Jodid draselný 65 mg (Kalli iodidum) tablety

Farmakoterapeutická skupina - Antidotum

Charakteristika

V prípade rádioaktívneho žiarenia, kedy sa uvoľňuje rádioaktívny jód, môže jodid draselný zabrániť poškodeniu štítnej žľazy tým, že sa štítna žľaza nasýti nerádioaktívnym jódom. Tým sa zabráni príjmu rádioaktívneho jódu z kontaminovaného vzduchu, vody, mlieka a inej potravy.

Indikácie

Prevenca kontaminácie rádioaktívnym jódom.

Kontraindikácie

Precitlivenosť na jódové preparáty.

Nežiaduce účinky

Vyskytujú sa až po vysokých dávkach a dlhodobom užívaní. Ojedinele sa môžu vyskytnúť poruchy tráviaceho traktu, teplota, zmeny na koži, vlasoch a nechtoch, nevoľnosť.

Dávkovanie a spôsob podávania

Jódová profylaxia sa v prípade radiačnej havárie vykonáva u všetkých osôb, vrátane tehotných a dojčiacich žien.

Výnimku tvoria osoby precitlivené na jódové preparáty alebo tie, ktoré sa liečili alebo liečia na poruchy funkcie štítnej žľazy. Pri nejasnostiach je potrebné sa poradiť s obvodným alebo ošetrovateľom lekárom.

Pri vyhlásení radiačnej havárie a na výzvu obyvateľa užijú tieto dávky jodidu draselného:

- novorodenci do 1 mesiaca veku 1/4 tbl. = 16 mg KJ
- dojčatá a deti od 1 mesiaca do 3 rokov 1/2 tbl. = 32 mg KJ
- deti od 3 rokov do 12 rokov 1 tbl. = 65 mg KJ
- dospelí a deti od 12 rokov 2 tbl. = 130 mg KJ

Ak to radiačná situácia bude vyžadovať, obyvateľom sa oznámi, aby po 24 alebo 48 hodinách užili ešte polovičnú dávku jodidu draselného. Novorodencom sa ďalšie dávky nepodávajú. Tehotným a dojčiacim ženám sa podávajú maximálne dve dávky.

Upozornenie

Užitie vyšších dávok jodidu draselného nezvyšuje ochranný efekt.

V prípade alergickej reakcie je potrebné vyhľadať lekára.

Uschovávať mimo dosah detí.

Varovanie

Nepoužívať liek po uplynutí dátumu expirácie, ktorý je vyznačený na obale.

Balenie

4 tablety s obsahom 65 mg jodidu draselného.

Uschovávanie

Pri teplote 15 - 25°C, na suchom mieste, chrániť pred svetlom.

Likvidácia

Nepoužitelný liek nevyhadzovať. Bude vymenený.

10. Ukrytie osôb

Obyvatelia obce by boli ukrytí v JÚBS (jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne) v súlade so spracovaným „Plánom ukrytia“, ktorý je založený na obecnom úrade.

Steny budov, stropov a okolitá zemina žiarenie zoslabujú. Čím hrubšie sú steny, čím viac stien a stropov sa nachádza v smere žiarenia, tým je ochrana účinnejšia.

Zatvorením dverí a okien sa zabráni, aby sa rádioaktívne častice usadzovali vo vnútri budov. Predovšetkým treba zabrániť, aby sa rádioaktívne látky nedostali do dýchacích ciest

alebo s potravou do tela. Zabrániť tomu treba čo najlepším utesnením okien a dverí.

Ukrytie obyvateľstva sa spresňuje, odvoláva, poprípade na ďalšom území vyhlasuje podľa výsledkov monitorovania, na základe rozhodnutia krízového štábu.

11. Dezaktivácia vrátane zámeru na prechodné a trvalé uloženie kontaminovaného materiálu, ktorý po použití predstavuje rádioaktívny odpad.

Obec neplánuje žiadne činnosti spojené s dezaktiváciou ani uskladnením kontaminovaného materiálu, nakoľko nemá možnosť zistiť hladinu kontaminácie a o týchto činnostiach rozhodujú odborne spôsobilé a nadriadené zložky.

12. Regulácia spotreby potravín, krmovín a vody

Vydávanie opatrení ohľadom potravín, vody a krmív budú zabezpečovať príslušné štátne orgány na základe výsledkov monitorovania (RÚVZ, resp. RVaPS).

Ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva pre prípad nehody alebo havárie jadrového zariadenia je možné získať na Obecnom úrade Radošovce.

V uvedenej dokumentácii sa nenachádzajú žiadne dôverné informácie alebo utajované skutočnosti, ktoré by podliehali obmedzeniam vyplývajúcim zo zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, prípadne zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

Preprava a únik nebezpečných látok

Nebezpečné látky sú látky, ktoré svojimi vlastnosťami môžu spôsobiť ohrozenie zdravia a života ľudí alebo majetku a narušiť stav životného prostredia.

Nebezpečné látky sa však bežne využívajú v priemyselnej výrobe. Ich vhodné použitie sa využíva pri výrobných procesoch. Medzi najpoužívanejšie NL používané v priemyselnej výrobe patria amoniak, priemyselné plyny, riedidlá a pod.

V prípade havárie môže prísť k nežiaducemu úniku NL do okolia, ktoré spôsobí nežiaduce účinky na organizmoch a majetku, z toho dôvodu sa plánujú protichemické a protibiologické opatrenia.

Územie obce môže byť ohrozené pri preprave NL po cestných komunikáciách.

Úlohy pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva:

1. Varovanie obyvateľstva a vyzrozumenie osôb, organizácia informačného toku

Pri bezprostrednom ohrození obyvateľstva a hospodárstva únikom nebezpečných látok (NL) sa v zmysle platných právnych predpisov vykonáva varovanie a vyzrozumenie obyvateľstva dohovorenými signálmi a to 2 minútovým kolísavým tónom, ktorý sa ihneď po jeho skončení dopĺňa slovnou informáciou vo vysielaní hromadných informačných prostriedkoch. Slovná informácia obsahuje :

- deň a hodinu vzniku ohrozenia,
- údaje o zdroji ohrozenia,
- údaje o veľkosti a lokalite ohrozenia,
- základné pokyny na ochranu obyvateľstva.

Pri úniku NL pri preprave sa využívajú na varovanie a vyzrozumenie obyvateľstva vyzrozumievacie prostriedky. Jedná sa o sirény a obecné rozhlas.

2. Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Reguláciu pohybu osôb organizujú zložky polície s orgánmi CO a OS SR.

Obec zodpovedá za reguláciu pohybu osôb na území obce, ktorý zabezpečuje vlastnými silami a prostriedkami podľa rozhodnutia starostu obce v spolupráci s PZ SR.

3. Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

V rámci obce je prvá predlekárska pomoc poskytovaná svojpomocne. Neodkladná zdravotná starostlivosť by bola zabezpečovaná prostredníctvom zdravotníckych zariadení na základe určenia nadriadených zložiek.

4. Evakuácia

Evakuácia obyvateľstva z priestorom ohrozenia pri úniku NL sa riadi v zmysle spracovaných plánov lokálne a operatívne. Najvhodnejší postup je kolmo na smer vetra.

5. Hygienická očista

Úplnú špeciálnu očistu vykonávajú špeciálne vyčlenené jednotky. Dobre vykonanou špeciálnou očístou možno čiastočne alebo úplne odstrániť NL z terénu či budov a tým zamedziť ich negatívnemu vplyvu na obyvateľstvo.

6. Individuálna ochrana osôb

Špeciálne prostriedky individuálnej ochrany pre svojich zamestnancov a osoby prevzaté do starostlivosti je povinný zabezpečiť v zmysle vyhlášky č. 533/2006 Z.z. ohrozovateľ.

Obyvateľstvo použije na ochranu dýchacích ciest a povrchu tela improvizované prostriedky dostupné v domácnosti, napr. vreckovky, šatky, čapice, pláštenky, rukavice, čižmy a pod., najmä z nepremokavých materiálov.